

УДК 37.091.26:004

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.35.330945](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.35.330945)

**МИРОСЛАВА БОЖИНЬСКА**

ORCID: 0009-0000-8490-7336

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

## **МЕТОДИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

У статті розглянуто теоретико-аналітичні аспекти використання формувального оцінювання із застосуванням цифрових технологій в інтегрованому курсі природничих наук для учнів 7–9 класів в умовах змішаного навчання. Охарактеризовано дидактичні засади формувального оцінювання, що ґрунтуються на принципах підтримки індивідуального розвитку учнів, системності, зворотного зв'язку, прозорості критеріїв та особистісної орієнтації. Проаналізовано підходи зарубіжних і вітчизняних дослідників до концептуалізації формувального оцінювання, визначено його ключові характеристики та особливості реалізації у шкільній практиці.

Обґрунтовано педагогічні підходи до формувального оцінювання у форматі змішаного навчання, які передбачають гнучке поєднання синхронних (очного та онлайн-навчання) та асинхронних режимів освітнього процесу. Проаналізовано переваги та можливості застосування цифрових платформ і сервісів (Google Classroom, Kahoot!, Quizizz, Padlet, Quizlet, Plickers тощо), що сприяють підвищенню якості оцінювання та роблять його прозорим і доступним для всіх учасників освітнього процесу.

Висвітлено труднощі, з якими можуть стикатися вчителі під час впровадження формувального оцінювання (перевантаження завданнями, суб'єктивність, недостатнє розуміння з боку батьків), та запропоновано шляхи їх вирішення. Зроблено висновок про необхідність поєднання формувального та сумативного оцінювання задля реалізації компетентнісного підходу в навчанні та забезпечення гармонійного розвитку учнів у сучасних умовах цифровізації освіти.

**Ключові слова:** *формувальне оцінювання, цифрові технології, інтегрований курс природничих наук, змішане навчання, педагогічні підходи, оцінювання для навчання, зворотний зв'язок*

**Постановка проблеми.** Сучасна українська освіта, реформована в межах концепції «Нова українська школа», потребує переходу від традиційного контролю знань до формувального оцінювання, орієнтованого на підтримку навчання учнів. Формувальне оцінювання (оцінювання для навчання) акцентує увагу на постійному зворотному зв'язку та індивідуальному прогресі учня, що особливо актуально в умовах змішаного навчання та впровадження цифрових технологій. Виклики, пов'язані з пандемією COVID-19, зробили змішане та дистанційне навчання необхідною складовою освітнього процесу, тому виникла потреба забезпечити ефективне оцінювання в нових умовах. Інтегрований курс природничих наук для 7–9 класів, який поєднує елементи біології, хімії, фізики та географії, вимагає особливих підходів до оцінювання: учитель має відстежувати сформованість міжпредметних компетентностей і наукового світогляду учнів, надаючи своєчасний зворотний зв'язок. Проте впровадження формувального оцінювання стикається з труднощами: потребою в зміні дидактичних підходів, значними часовими витратами на підготовку оцінювальних завдань, ризиком суб'єктивності тощо. Таким чином, постає проблема розробки методів формувального оцінювання на основі дидактичних засад, які б ефективно використовували цифрові технології для підтримки навчання у змішаному форматі на уроках інтегрованого курсу природничих наук.

**Аналіз досліджень і публікацій.** Проблематика формувального оцінювання та його впровадження в шкільну практику широко висвітлена в науковій літературі. Класичними є напрацювання зарубіжних дослідників П. Блека і Д. Вілліама, які обґрунтували концепцію формувального оцінювання як оцінювання для навчання. Зокрема, формувальне оцінювання визначається як «процес пошуку та інтерпретації даних, які учні й їхні викладачі використовують, щоб з'ясувати, наскільки далеко учні просунулися в навчанні, куди їм потрібно рухатися далі і як це зробити найкращим чином». Локшина О., узагальнивши визначення зарубіжних учених (Ф. Перено, Б. Коуві, Б. Белла, П. Блека), трактує формувальне оцінювання як «інтерактивне оцінювання прогресу учнів, що дає змогу вчителю визначати потреби учнів і відповідним чином адаптувати до них процес навчання».

Вітчизняні науковці також розкривають теорію і методiku формувального оцінювання в контексті реформування освіти. Л. Кабан досліджує підходи до формувального оцінювання навчальних досягнень учнів у умовах Нової української школи. О. Онопрієнко розглядає контрольно-оцінювальну діяльність у НУШ із точки зору оцінювання особистісного поступу учнів (компетентнісного підходу). Н. Морзе, В. Вембер, М. Гладун (2019) у спеціальному дослідженні обґрунтували доцільність використання

сучасних цифрових технологій для реалізації формувального оцінювання, запропонувавши класифікацію цифрових ресурсів, що можуть застосовуватися на різних етапах оцінювання навчання. Дослідники виокремлюють стратегічні цілі оцінювання («для навчання», «як навчання» і «навчання»), наголошуючи, що перші дві реалізуються саме засобами формувального оцінювання. Г. Генсерук і М. Громяк (2020) аналізували впровадження цифрових технологій для формувального оцінювання у процесі підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін в контексті вимог НУШ, дійшовши висновку, що володіння такими технологіями є необхідним компонентом професійної компетентності педагога. Л. Пашко, І. Рябініна, С. Помирча у своїй роботі зосередилися на використанні цифрових освітніх технологій як інструменту формувального оцінювання на заняттях з української мови у закладах вищої освіти. Вони показали, що цифрові засоби (онлайн-комунікації, інтерактивні шаблони завдань тощо) забезпечують оперативний зворотний зв'язок кожному студенту, підвищують самостійність у навчанні та мотивацію, дозволяють вибудувати індивідуальну освітню траєкторію. Окрім того, ці автори підкреслюють відповідність формувального оцінювання із застосуванням ІКТ сучасним освітнім цінностям і цілям, оскільки воно націлене на підтримку навчання кожного учня та розвиток його самостійності.

О. Романишина і О. Карабін (2022) дослідили особливості використання формувального оцінювання у підготовці майбутніх учителів інформатики, акцентуючи на необхідності персоналізованого, студентоцентрованого навчання та вдосконалення педагогічних підходів до оцінювання результатів навчання. Вони зазначають, що методика формувального оцінювання має враховувати змішану форму навчання (синхронний та асинхронний режими) із використанням цифрових технологій як альтернативного формату зворотного зв'язку. Важливо, що різноманітність онлайн-платформ і цифрових застосунків здатне допомогти педагогу спланувати оцінювання, отримати від учнів оперативний фідбек та адаптувати свою діяльність з урахуванням індивідуальних потреб учнів.

Таким чином, аналіз досліджень показує, що поєднання формувального оцінювання з цифровими інструментами розглядається науковцями як перспективний шлях підвищення якості освіти, особливо у контексті компетентнісного навчання та змішаного формату занять.

**Метою статті** є теоретичний огляд методів формувального оцінювання з використанням цифрових технологій.

**Виклад основного матеріалу.** Формувальне оцінювання базується на кількох ключових дидактичних принципах: по-перше, це орієнтація на розвиток кожного учня та підтримку його навчання в процесі роботи, а не лише констатація результатів (Кабан, 2017). Оцінювання відбувається під час навчання, у природному контексті засвоєння матеріалу, що дозволяє вчасно виявити прогалини в розумінні та скоригувати діяльність учителя й учня. Такий підхід підвищує вмотивованість школярів, оскільки учні бачать, що оцінка слугує їхньому прогресу, а не лише контролю (Морзе, Вембер, Гладун, 2019).

Другим принципом є неперервність і системність оцінювання: збір інформації про успіхи учнів здійснюється регулярно протягом усього навчального процесу, а не епізодично. Третій важливий принцип – зворотний зв'язок та коригування навчання. Учителю на основі результатів формувального оцінювання надає учням змістовний зворотний зв'язок: відзначає досягнення, вказує, над чим варто попрацювати, дає поради для покращення. Такий зворотний зв'язок мотивує учня до подальшого навчання, концентрує його увагу на цілях і спрямовує зусилля у потрібному напрямі. Відповідно, оцінювання набуває характеру «навчання через оцінку» (Пашко, Рябініна, Помирча, 2021).

Четвертим принципом можна вважати прозорість та зрозумілість критеріїв: учні залучаються до процесу оцінювання, розуміють, за якими критеріями оцінюється їхня робота, що сприяє розвитку рефлексії та відповідальності за власне навчання (Романишина, Карабін, 2022). Дослідження підтверджують, що формувальне оцінювання, будучи інтерактивним і прозорим, допомагає учням усвідомлювати та відстежувати особистий прогрес, планувати разом із учителем подальші кроки у навчанні (Brown, Bull, Pendlebury, 1997). П'ятий принцип – особистісна орієнтація оцінювання: увага зосереджується на індивідуальних досягненнях кожного учня, порівнянні його сьогоденних результатів із попередніми, а не з успіхами інших дітей (Кобринович, 2019). Такий підхід дозволяє підтримувати впевненість учнів у власних силах і формувати позитивне ставлення до навчання. Натомість помилки розглядаються не як привід для покарання, а як ресурси для навчання і точка росту. Як зазначається в методичних матеріалах, учителя слід оцінювати не за помилки, а за досягнення учнів, роблячи акцент на позитивній динаміці й успіхах школярів (Генсерук, Громяк, 2020).

У межах інтегрованого курсу природничих наук ці дидактичні засади набувають особливого значення. Поєднання різних дисциплін в одному курсі означає, що учні засвоюють великий обсяг різнопланової інформації та міжпредметних понять. Формувальне оцінювання дає змогу відстежувати формування міждисциплінарних компетентностей – наприклад, уміння застосувати знання з фізики на уроці хімії, чи біологічні поняття – при поясненні географічних явищ. Учителю може в ході уроку виявити, який компонент інтегрованого матеріалу викликає труднощі, і одразу ж роз'яснити або змінити тактику навчання. Такий підхід відповідає ідеї цілісності знань, закладеній в інтегрованому курсі: оцінювання стає інструментом підтримки цілісного сприйняття природи, а не роздрібнення на окремі предмети.

Змішане навчання поєднує традиційну очну форму із елементами онлайн-навчання. Для ефективного формувального оцінювання в умовах змішаного формату необхідно врахувати специфіку синхронної та асинхронної взаємодії. Частина навчального процесу може відбуватися дистанційно (асинхронно) – учні працюють з електронними ресурсами, виконують онлайн-завдання у власному темпі, тому вчитель має забезпечити можливості для отримання зворотного зв'язку і в цьому режимі. На думку дослідників, методика формувального оцінювання у змішаному навчанні повинна включати гнучкі стратегії, що адаптуються до онлайн-формату, а саме: використання цифрових інструментів для збирання даних про успіхи учнів, проведення діагностики знань перед вивченням теми, поточного опитування під час онлайн-уроку та підсумкового рефлексивного оцінювання.

В умовах дистанційного навчання особливо важливими є швидкість і безперервність зворотного зв'язку, адже учень, не маючи безпосереднього контакту з учителем в класі, потребує впевненості, що його роботу бачать і цінують. Тому вчитель використовує різні канали комунікації: коментарі до робіт у навчальній системі, електронну пошту, чати, відеоконференції, форуми тощо – для підтримання постійного діалогу. Синхронні онлайн-сесії (відеоуроки) дають змогу застосувати техніки миттєвого оцінювання: опитування в реальному часі, тестування з автоматичною перевіркою, мозкові штурми і спільні дошки для відгуків. Асинхронні етапи дозволяють реалізувати такі методи, як «портфоліо» (учні завантажують виконані проекти, есе, фото експериментів, а вчитель надає розгорнутий коментар), *самооцінювання* за чек-листами (учень самостійно звіряє свою роботу з критеріями успіху) або *взаємооцінювання* у формі рецензій на роботи однокласників за заданими критеріями. Залучення учнів до самооцінювання та взаємооцінювання є дієвим механізмом формувального оцінювання: учні аналізують власну діяльність і роботи однолітків, вчаться бачити помилки і досягнення, формують відповідальне ставлення до навчання. При цьому важливо підкреслити, що взаємооцінювання стосується не особистості учня, а якості виконаної роботи, що виховує культуру конструктивної критики та співпраці.

Успішність формувального оцінювання значною мірою залежить від вибору вчителем відповідних технік оцінювання, які найбільше відповідають цілям заняття та потребам учнів. Плануючи урок у змішаному форматі, педагог має продумати, які інструменти і методи оцінювання використати очно, а які онлайн, щоби всі учні були охоплені увагою. Так, групову дискусію з оцінюванням внеску кожного можна провести у класі (синхронно), а от онлайн-тестування чи анкетування – у цифровій формі, щоби миттєво зібрати відповіді від усіх учнів, незалежно від їх місця перебування. Дотримання окреслених підходів (гнучкість, інтерактивність, залучення учнів до оцінювання, різноманітність методів) забезпечує ефективність формувального оцінювання у форматі *blended learning* (*Формула освіти...*, 2023).

Цифрові технології відкривають широкі можливості для реалізації формувального оцінювання, особливо в умовах змішаного навчання. Онлайн-інструменти дозволяють охопити одразу всіх учнів класу в короткий проміжок часу, надати персоналізований зворотний зв'язок кожному та зафіксувати дані про навчальні досягнення. Доречно говорити про оптимізацію формувального оцінювання через використання цифрових ресурсів, адже вони підвищують оперативність і зручність збору інформації про успіхи учнів. Цифрові інструменти можуть застосовуватися на різних етапах уроку залежно від виду діяльності, а їхнє використання помітно підвищує мотивацію школярів та зацікавленість у навчанні. Як відзначають фахівці, впровадження ІКТ дозволяє вчителю налагодити продуктивний взаємозв'язок із учнями, зробити рефлексію більш творчою та цікавою для дітей.

Вибираючи цифрові інструменти для оцінювання, слід висувати до них певні вимоги. Зокрема, такі інструменти повинні: надавати інформацію про прогрес учня у навчанні (статистику відповідей, результати тестів тощо); забезпечувати можливість повторного опрацювання матеріалу (якщо результат недостатній); фіксувати ставлення учня до роботи (наприклад, через відгуки чи рефлексивні анкети); дозволяти ставити учням швидкі запитання для експрес-оцінки розуміння; а також зберігати результати оцінювання для подальшого аналізу. Орієнтуючись на такі критерії, можна обрати оптимальні платформи та застосунки. На основі зазначених вимог пропонуємо огляд цифрових інструментів, які дають змогу реалізувати різні техніки формувального оцінювання під час усної, письмової та практичної перевірки знань, як у синхронному, так і в асинхронному режимах роботи. Нижче наведено основні з таких інструментів та приклади їх використання у природничих науках:

- *Google Classroom* – безкоштовна LMS-система, що дозволяє створювати класи, роздавати завдання і забезпечувати індивідуальний зворотний зв'язок. Служить платформою для щоденного моніторингу прогресу учнів, особливо ефективна для асинхронного формату змішаного навчання.

- *Edmodo* – освітня соціальна мережа з можливістю створення класів, публікації матеріалів, опитувань і тестів. Сприяє інтерактивному навчанню, дозволяючи учням коментувати завдання та отримувати негайні результати. Особливо корисна для інтегрованих природничих курсів завдяки можливості включення інтерактивних експериментів і симуляцій.

- *Kahoot!* – платформа для створення вікторин у реальному часі, яка забезпечує миттєвий зворотний зв'язок через ігровий формат. Підходить для перевірки міжпредметних зв'язків у природничих науках. Ефективна як на уроках у класі, так і під час онлайн-зустрічей.

– *Quizizz* – онлайн-платформа для індивідуального інтерактивного тестування з автоматичним збором результатів і миттєвим зворотним зв'язком. Учні працюють у власному темпі, що зручно в дистанційному навчанні. Дозволяє додавати зображення, корисна для інтегрованих природничих завдань.

– *Quizlet* – сервіс створення флеш-карток і навчальних тестів для самостійного вивчення матеріалу. Використовується для самооцінювання, дозволяє вчителю отримувати статистику щодо важкості завдань. Добре підходить як домашнє завдання в умовах змішаного навчання.

– *Padlet* – віртуальна дошка для колективної роботи, мозкових штурмів та рефлексії. Забезпечує активну участь учнів у навчанні через розміщення текстових, графічних і відеоматеріалів. Вчитель може оперативно надавати коментарі та оцінювати групові проекти.

– *Plickers* – простий інструмент для експрес-оцінювання в класі без гаджетів у кожного учня. Дозволяє миттєво отримати статистику відповідей через QR-картки, зручний для швидкої перевірки розуміння на будь-якому етапі уроку.

– *Microsoft Forms* – інструмент для створення опитувань та тестів, інтегрований з Office 365 та Teams. Використовується для оперативного збору зворотного зв'язку, автоматичної перевірки завдань та узагальнення результатів у реальному часі, підходить для анкетування та експериментальних даних у природничих науках.

– *Canva* – платформа графічного дизайну для створення візуальних матеріалів (інфографіка, презентації), що підходить для творчих завдань у природничих курсах. Дозволяє вчителю формувально оцінювати процес створення учнівських проектів у реальному часі.

– *Triventy* – сервіс для створення інтерактивних вікторин, де учні можуть самостійно додавати запитання. Підвищує активність і залученість школярів, зручний для формування повторювальних тестів у змішаному форматі уроків.

Наведені цифрові інструменти далеко не вичерпують усіх можливостей – існують також інші платформи і застосунки (наприклад, Moodle, Mentimeter, Classtime, LearningApps, НаУрок тощо), які вчителі природничих дисциплін успішно використовують для формувального оцінювання знань учнів. Головне – обирати інструмент під конкретну дидактичну мету: чи треба перевірити фактичні знання (тоді підійдуть тести на кшталт Kahoot, Quizizz, Forms), чи важливо оцінити вміння застосувати знання (доречно дати проект у Canva або обговорення в Padlet), чи хочемо дізнатися про ставлення учнів, отримати рефлексію (анонімне опитування через Google Form або стікери на Padlet). Усі цифрові інструменти мають слугувати зміцненню зворотного зв'язку. З їх допомогою вчитель отримує дані про хід навчання і може своєчасно скоригувати методику: повторно пояснити певне питання, якщо багато учнів його не зрозуміли, змінити темп викладу, добрати додаткові приклади або завдання. Учні ж, у свою чергу, завдяки інтерактивним формам оцінювання краще усвідомлюють свої сильні та слабкі сторони, підвищують участь у навчальному процесі, адже оцінювання стає для них цікавим і змістовним, а не стресовим фінальним екзаменом.

**Висновки.** Методи формувального оцінювання з використанням цифрових технологій забезпечують оперативний зворотний зв'язок і ефективне відстеження навчальних досягнень учнів в інтегрованому курсі природничих наук у 7–9 класах. Завдяки застосуванню цифрових платформ (Google Classroom, Edmodo) та інтерактивних інструментів (Kahoot!, Quizizz, Quizlet, Padlet, Plickers, Microsoft Forms, Canva, Triventy) педагог може своєчасно діагностувати успіхи та проблеми учнів, адаптувати процес навчання й стимулювати активну пізнавальну діяльність. Цифрові технології сприяють прозорості та зрозумілості критеріїв оцінювання, створюють умови для самооцінювання та взаємооцінювання, а також забезпечують зручність їх використання в змішаному форматі навчання. Проте ефективність їх застосування значною мірою залежить від вираженого підбору методів оцінювання та цифрових інструментів відповідно до освітніх завдань і вікових особливостей учнів.

#### **Список використаних джерел**

- Генсерук, Г. Р., Гром'як, М. І. (2020). Застосування цифрових технологій для формувального оцінювання в процесі підготовки майбутніх учителів. В кн. *Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук у контексті вимог Нової української школи*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (с. 38-40). Тернопіль.
- Кабан, Л. В. (2017). Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі. *Народна освіта*, 1, 88-95. Взято з [http://nbuv.gov.ua/UJRN/NarOsv\\_2017\\_1\\_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/NarOsv_2017_1_15)
- Кобринович, М. (2019, травень 16). Як оцінювати не за помилки, а за досягнення. *Освіторя. Медіа*. Взято з <https://osvitoria.media/experience/yak-otsinyuvaty-ne-za-pomylyky-a-za-dosyagnennya/>
- Концепція нової української школи*. (2016). Міністерство освіти і науки України. Взято з <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
- Морзе, Н. В., Вембер, В. П., Гладун, М. А. (2019). Використання цифрових технологій для формувального оцінювання. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*, спецвипуск, 202-214. Взято з [http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu\\_2019\\_spetsvip](http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu_2019_spetsvip)

- Пашко, Л. М., Рябініна, І. А., Помирча, С. О. (2021). Застосування цифрових освітніх технологій як інструменту формувального оцінювання для отримання зворотного зв'язку на заняттях з сучасної української мови у виші. *Наукові записки Донбаського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 12, 52-59.
- Романишина, О. В., Карабін, О. М. (2022). Використання формувального оцінювання в освітньому процесі майбутніх учителів інформатики. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*, 3, 119-127.
- Формувальне оцінювання: у чому користь для учня і вчителя? (2023, лютий 22). *Формула освіти*. Взято з <https://formula.education/2023/02/22/koryst-formuvalnogo-ocinyuvannya/>
- Brown, G., Bull, J., & Pendlebury, M. (1997). *Assessing Student Learning in Higher Education*. London: Routledge.

### References

- Brown, G., Bull, J., & Pendlebury, M. (1997). *Assessing Student Learning in Higher Education*. London: Routledge.
- Formuvalne otsiniuvannya: u chomu koryst dlia uchnia i vchytelia? [Formative assessment: benefits for students and teachers]. (2023). *Formula osvity [Education formula]*. Retrieved from <https://formula.education/2023/02/22/koryst-formuvalnogo-ocinyuvannya/> [in Ukrainian].
- Henseruk, H. R., & Hromiak, M. I. (2020). Zastosuvannya tsyfrovyykh tekhnolohii dlia formuvalnoho otsiniuvannya v protsesi pidhotovky maibutnykh uchyteliv [Application of digital technologies for formative assessment in the training of future teachers]. In *Pidhotovka maibutnykh uchyteliv fizyky, khimii, biolohii ta pryrodnychyykh nauk u konteksti vymoh Novoi ukrainskoi shkoly [Training future teachers of physics, chemistry, biology and natural sciences in the context of the requirements of the New Ukrainian School]: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 38-40). Ternopil [in Ukrainian].
- Kaban, L.V. (2017). Formuvalne otsiniuvannya navchalnykh dosiahnen uchniv u novii ukrainskii shkoli [Formative assessment of students' academic achievements in the New Ukrainian School]. *Narodna osvita [Public education]*, 1, 88-95. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/NarOsv\\_2017\\_1\\_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/NarOsv_2017_1_15) [in Ukrainian].
- Kobrynovych, M. (2019). Yak otsiniuvaty ne za pomylyky, a za dosiahnennia [How to assess by achievements rather than by mistakes]. *Osvitornia.Media*. Retrieved from <https://osvitoria.media/experience/yak-otsinyuvaty-ne-za-pomylyky-a-za-dosyagnennya/> [in Ukrainian].
- Kontseptsiiia novoi ukrainskoi shkoly [The concept of the New Ukrainian School]*. (2016). Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Retrieved from <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html> [in Ukrainian].
- Morze, N. V., Vember, V. P., & Hladun, M. A. (2019). Vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii dlia formuvalnoho otsiniuvannya [Using digital technologies for formative assessment]. *Vidkryte osvittie e-seredovyshche suchasnoho universytetu [Open educational e-environment of a modern university], spetsvypusk*, 202-214. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu\\_2019\\_spetsvip](http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeemu_2019_spetsvip) [in Ukrainian].
- Pashko, L. M., Riabinina, I. A., & Pomyrcha, S. O. (2021). Zastosuvannya tsyfrovyykh osvitnikh tekhnolohii yak instrumentu formuvalnoho otsiniuvannya dlia otrymannia zvorotnoho zviazku na zaniattiakh z suchasnoi ukrainskoi movy u vyshi [Use of digital educational technologies as a tool of formative assessment for receiving feedback in modern Ukrainian language classes at higher education institutions]. *Naukovi zapysky Donbaskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky [Scientific notes of the Donbass State Pedagogical University. Pedagogical Sciences]*, 12, 52-59 [in Ukrainian].
- Romanyshyna, O. V., & Karabin, O. M. (2022). Vykorystannia formuvalnoho otsiniuvannya v osvitnomu protsesi maibutnykh uchyteliv informatyky [The use of formative assessment in the educational process of future informatics teachers]. *Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika [Humanities: History and Pedagogy]*, 3, 119-127 [in Ukrainian].

**BOZHYNSKA M.**

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Ukraine

### METHODS OF FORMATIVE ASSESSMENT USING DIGITAL TECHNOLOGIES

The article examines the theoretical and analytical aspects of using formative assessment using digital technologies in an integrated course of natural sciences for students in grades 7–9 in a blended learning environment. The didactic principles of formative assessment are characterized, which are based on the principles of supporting individual student development, systematicity, feedback, transparency of criteria, and personal orientation. The approaches of foreign and domestic researchers to the conceptualization of formative assessment are analyzed, its key characteristics and features of implementation in school practice are identified. Special attention is paid to the specifics of knowledge assessment within the framework of an integrated course, where it is necessary to track intersubject connections and the formation of a holistic natural science worldview of students.

Pedagogical approaches to formative assessment in the blended learning format are substantiated, which involve a flexible combination of synchronous (face-to-face and online learning) and asynchronous modes of the educational process. It is noted that the use of modern digital tools allows teachers to effectively organize operational feedback, ensure the active participation of students in assessing their own knowledge, and help increase motivation for learning. The advantages and possibilities of using digital platforms and services (Google Classroom, Kahoot!, Quizizz, Padlet, Quizlet, Plickers, etc.) are analyzed, which contribute to improving the quality of assessment and make it transparent and accessible to all participants in the educational process.

The difficulties that teachers may encounter when implementing formative assessment (task overload, subjectivity, lack of understanding on the part of parents) are highlighted, and ways to solve them are suggested. The conclusion is made about the need to combine formative and summative assessment in order to implement a competency-based approach to learning and ensure the harmonious development of students in modern conditions of digitalization of education.

**Key words:** *formative assessment, digital technologies, integrated science course, blended learning, pedagogical approaches, assessment for learning, feedback*

Стаття надійшла до редакції 13.03.2025 р.

УДК 378.016:796.011:159.9

DOI [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2025.35.330947](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2025.35.330947)

**ВІКТОР БОНДАРЕНКО**

ORCID: 0009-0001-4643-941X

**ОЛЕКСАНДР СУКАЧ**

ORCID: 0009-0008-7339-8837

**ОЛЕКСАНДР М'ЯКОТА**

ORCID: 0009-0006-5570-1455

**ІРИНА НЕУСМЕХОВА**

ORCID: 0009-0009-8425-9602

Полтавський державний аграрний університет

## **ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО**

Розкрито значення фізичного виховання як важливого засобу соціально-психологічної адаптації студентів до навчального процесу у закладах вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення гармонійного входження молоді до нового соціального та освітнього середовища, що супроводжується зростанням рівня психоемоційного напруження, стресу, дезадаптації та труднощами у міжособистісній взаємодії. Охарактеризовано основні теоретичні підходи до розуміння сутності соціально-психологічної адаптації студентів у ЗВО, виокремлено її ключові компоненти, зокрема: рівень тривожності, самооцінку, мотиваційну спрямованість та здатність до соціальної взаємодії. У межах емпіричного етапу було проведено дослідження з використанням методики Роджерса-Даймонда, опитувальника С. Перце та авторської анкети, спрямованої на вивчення динаміки адаптаційного процесу у студентів I курсу. Участь у дослідженні взяли дві групи студентів: експериментальна (із впровадженням адаптованої програми фізичного виховання з інтерактивними та психоемоційними компонентами) та контрольна (із традиційною програмою). Результати порівняльного аналізу показали значущі позитивні зміни в експериментальній групі, зокрема зростання рівня соціально-психологічної адаптації, зниження тривожності та підвищення мотивації до навчання.

**Ключові слова:** *фізичне виховання, соціально-психологічна адаптація, студенти, заклад вищої освіти, тривожність, стрес, психоемоційний стан, мотивація, взаємодія, освітнє середовище*

**Постановка проблеми; її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями.** Сучасні соціальні трансформації, динамічний ритм життя, інформаційне перенавантаження та нові освітні виклики зумовлюють необхідність переосмислення ролі фізичного виховання у системі вищої освіти. Адаптація студентів до нових умов навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) супроводжується низкою